

ERRATA bij “Een kwestie van tijd”

- p. 24, regel boven “Definieer nu nog”, moet zijn:

$$= \sin\left(\frac{1}{2}(h_S + h_M) + \theta\right) \sin\left(\theta - \frac{1}{2}(h_S + h_M)\right).$$

- p. 24, onderste formule moet zijn:

$$\log \sin \frac{1}{2}d = \frac{1}{2}(\log \sin(\theta + \phi) + \log \sin(\theta - \phi)).$$

- p. 41, paragraaf “Newton”: Newton heeft zelf geen tabellen gemaakt, maar voorschriften daartoe. Flamsteed (o.a.) heeft vervolgens tabellen berekend volgens Newton’s voorschriften. In mijn promotie-onderzoek laat ik zien dat deze tabellen een aanzienlijke invloed hebben gehad op die van Mayer.

- p. 51: Ongelukkigerwijs staat op die pagina het portret van Johann Tobias, de zoon van Tobias. De twee personen worden wel vaker verward. Zo heeft menige bibliotheek boeken van “[Johann] Tobias Mayer” in de catalogus staan; alleen de kenner weet dan of de vader dan wel de zoon de auteur was. Ik heb het portret van de St. Andrews history of mathematics website¹ waar inmiddels (na bemoeienis van dr. Hüttermann van het Tobias Mayer Museum in Marbach) een correcter portret is *toegevoegd* (zie figuur).

- p. 56, noot 11: Alleen in deel ii van Comm. Gott. zijn maantabellen verschenen, niet in deel iii. De verbeterde tafels die Mayer in 1754 naar Londen stuurde zijn nooit afgedrukt. De tafels die zijn weduwe in 1762 stuurde wel: die vormden bovendien de basis voor de efemeriden in Nautical Almanac.
- p. 60, noot 19: “die gepubliceerd waren in de Comm. Gott.” lees: “die Mayer had opgestuurd in”. De appendix genoemd in de volgende zin, staat inderdaad wel in Comm.Gott. iii.
- p. 64, 5.1, laatste zin, lees: “Hij kiest middelbare eclipticale lengte...”
- p. 66, formule (5.3), bovenste regel: voor $\frac{d\phi^2}{dt}$ lees $\frac{d\phi^2}{dt^2}$.
- p. 68: De middelste van de drie vectorvergelijkingen heeft als eerste coördinaat

$$\frac{\pi v}{u} - \frac{y}{u} \cos \omega.$$

De factor $\cos l$ was een incorrecte “verbetering” van mij. Tevens vervalt de tekst “op één factor... kleine fout.” aan het einde van de paragraaf.

¹<http://www-history.mcs.st-and.ac.uk/history/>

- p. 69, na formule (5.7): Interpreteer de uitdrukking onder de wortel als $1 - z$; Mayer verkrijgt een benadering voor u^{-3} door $(1 - z)^{-3/2}$ te tayloren rond $z = 0$.
- p. 70, formule (5.10): Voor “ $\cos l^3$ ” lees “ $\cos^3 l$ ”.
- p. 70, bijna onderaan: In “hoofdprobleem (*main problem*) van de maan”, voor “maan” lees “maantheorie”.
- p. 75, bijna onderaan: Voor “termen in X en Y ” lees “termen die in X en Y voorkomen”.
- p. 76, bijna onderaan: “geen uitspraak over te deden” lees “...doen”
- p. 82, ca. 1/4 van boven: “als tenminste...” kan achterwege blijven; (5.18) impliceert dat al.
- p. 88, regel 3: “dat hij veel hij aan” lees: “dat hij veel aan”.
- p. 94 midden: “logaritme van een getal x ” aanvullen “ > 0 ”.
- p. 95 eerste formule voor t_3 : aan de rechterkant d_3 veranderen in $(d_3 - d_1)$.